

NADAĆ SIĘ (21) *vb pf*

się (18), się (3).

a jasne.

inf nadać się (1). \diamond *fut* 3 sg nadmie się (8). \diamond 3 *pl* nadmą się (1). \diamond *praet* 1 sg m nadałem się (1). \diamond 3 sg m nadał się (2). *f* nadała się (2). \diamond 2 *pl* m pers -ście się nadęli (1). \diamond 3 *pl* m pers nadęli się (1). \diamond *plusq* 3 sg *f* była się nadęła (1). \diamond *part praet act* nadawszy się (3).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII(XVIII) – XVIII w. s.v. nadymac się.

1. Napęlić się weiągając powietrze (6) : Wielkości się nądziewiąc: Tąko się bårzo [żaba] nądęła/ Iż się wpoły przepuknęła. *BierEz* N4v; Okuń [...] gdy obaczy łzczukę/ tedy się obroci ogonem do łzczuki/ na dmie się/ łkrzele podniefie *FalZioł* IV 42c, I 117d.

W porównaniu (1): *RejWiz* 173v *cf* *Fraza*.

Fraza: »[komu] nadała się gęba jako szkapie« (1): Iuż więc y ten pan Warchoł łácno pomocniká/ Ku onym śwym niecnotam/ będzie miał nędzniká. Pátrz iż mu się nądęła gębá iáko łzkápie/ Gdy się owo z byłtrości inochodá łzłápie. *RejWiz* 173v.

W przem (2) : wżelkie podniefienie w pychę/ tym się rychlej rośpuknie/ im się nawięcey nądmie. *KrowObr* 6v.

Zwroty: »nadać się jako choremu brzuch« (1): tákże też ten/ choć mu to dobrodzieyftwo łmákuie á wmoże się s tego/ tedy tego pobożnie/ pomiernie á poćciwie nigdy nie wżywie/ iedno się nądmie iáko choremu brzuch w oney łzárey pyłze swoiey *RejZwierc* 98.

»nadać się w pysze« (1): *RejZwierc* 98 *cf* »nadać się jako brzuch«.

2. Przem (3) : Ziemiá się byłá nądęła/ Niewiem co w łobie poczęła *BierEz* Nv.

a) O obżarstwie (1) :

W porównaniu (1): Tu iużechmy się też náłłucháli iáko tákí pan długo żyw bywa/ bo potym nądawłzy się iáko próśna świniá/ áni wzwie kiedy go flegmá vduśi/ albo ápoplexia álbo pleurá zábije. *RejZwierc* 160.

b) O tyciu (1) :

W porównaniu (1): Bo nos/ gębá/ brzuch/ goleni/ wżytko się to nądmie iáko pudłá/ á pothym się puka ná Wiofnę iáko młoda wirzbiná. *RejZwierc* 62.

3. O objawach chorobowych: obrzęknąć, nabrznieć, opuchnąć; extumere, extumescere *Mącz; tumere Calep* (9) : żyły: ktoremi się płod w żywocie trzyma/ y złtanawia/ [...] bywaią grubemi á lipkimi wilgotnościami zatkane/ albo się nądawłzy: rozpukaią *FalZioł* V 29v; *Mącz* 468b; Lice y powieki kiedy fye nądmą: Opuchlinę známionuie/ á łkáżenie zdrowia. *SienLek* 20; *Calep* 1092b.

nadać się komu (3): *FalZioł* IV 39c; Ráno leżąc nárzeka przewraca się ięczy/ Ano mu się łeb nadał *Káttárus* go męczy. *RejWiz* 15; *RejZwierc* 98.

nadać się czym (1): Tenże żywot iefli phlegmą zbytnią fye nądmie/ á [...] opuchlinę zácnie/ nie mieć nad wodę tę/ y iéy błotem ciepłe okłádání/ lepszégo niemoże. *Oczko* 15.

W porównaniu (1): Ieden się puści ná okrutne burzki morłkie/ [...]A iefli tám nie zginie/thedy się wody opije/ ná grąż nie vprácuie/ á práwie się iáko mięfopułthna kiłżká nądmie. *RejZwierc* 157.

Fraza: »brzuch, żywot się nadmie« (2:1): Gdy kogo Niedzwiadek z ije [*lege: zje*], tedy mu fie brzuch whet nadmie/ y poydą mu wiathri z brzucha przez przyczyny *FalZioł* IV 39c; *RejZwierc* 98; *Oczko* 15.

4. *Unieść się pychą, dumą; inflare Vulg (3)* : Ieſli kto nácžey včży/ á nie przyſtawa ku zdrowym powieściam Páná náſzego Iežuſá Chriſtuſá/ y ku tey náuce ktora ieſt wedle pobožności: nádał fie [!] nic nie vmiejąc *CzechEp* 102; Iákobyh nie miał przyść do was/ ták fie niektorzy nádęli [*sic inflanti sunt quidam*]. *WujNT* 1.*Cor* 4/18, 1.*Cor* 5/2.

Synonimy: 4. *chępić się, chlubić się, pysznić się, wynosić się.*

Formacje współrdzenne cf DAĆ SIĘ.

Cf NADĘTY

KCh